

MAGAZYN

WETERYNARYJNY

PISMO LEKARZY WETERYNARII

9'2005

wrzesień Vol.14 nr 104

ISSN 1230-4425

INDEKS 341002

cena 17,50 zł

Parwowiroza psów

CHOROBY UKŁADU ODDECHOWEGO

Tasiemczyce karpi

**Choroby uzębienia
u domowych
gryzoni**

DODATEK ON-LINE – WWW.MAGWET.PL

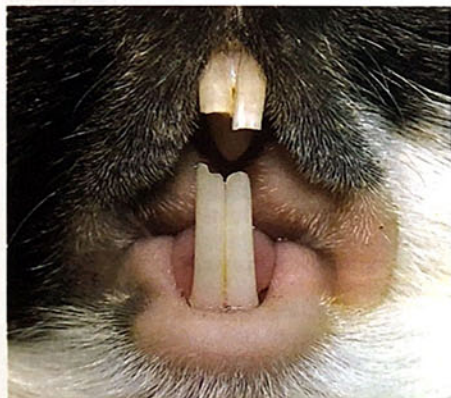
Choroby uzębienia i ich chirurgiczne leczenie u domowych gryzoni. Cz. II

Vittorio Capello, DVM
Klinika Weterynaryjna, Milano, Włochy

W pierwszej części artykułu, która ukazała się w MW nr 5/2005, Autor zaprezentował instrumentarium przydatne w stomatologii domowych gryzoni oraz przedstawił prawidłowy obraz rentgenowski i endoskopowy w badaniu stomatologicznym tych zwierząt. Druga część omawia choroby uzębienia i sposoby ich leczenia.

WADY ZGRYZU SIEKACZY

Wady zgryzu siekaczy u gryzoni zazwyczaj są rezultatem złamań (najczęściej na skutek urazów), niewłaściwej diety lub gryzienia prętów klatki. Częstość powikłaniem jest zapalenie wierzchołka zęba.

Ryc. 1. Siekacze świnki morskiej we wczesnym stadium wady zgryzu.

Ryc. 2. U tego chomika syryjskiego doszło do ciężkiej wady zgryzu siekaczy górnych oraz złamania koron dolnych siekaczy, które uniemożliwiło ich dalszy wzrost.

Ryc. 3. Funkcjonalna wada zgryzu u tego gerbila była skutkiem nadmiernego gryzienia prętów klatki. Wada została zlikwidowana po odpowiednim skorygowaniu zębów i przeniesieniu gerbila do plastikowego pojemnika.

Ryc. 4. Wada zgryzu siekaczy u pieska preriowego jest najczęściej spowodowana stałym gryzieniem prętów klatki, w wyniku czego często dochodzi do złamań i tworzenia się zębaków (odontoma). Na tym zdjęciu trzyletniego samca pieska preriowego widoczne jest, w jaki sposób zębiak powoduje niedrożność jamy nosowej i bardzo silnie ogranicza przepływ powietrza (strzałka).

Ryc. 5. U pieska preriowego objawy obecności zębaków zębów szczęki zaczynają się od pojawienia się odgłosu (szmeru) podczas wdychania powietrza (tzw. „odwrotne kichanie”) i powodują posmutnienie, brak łaknienia i ciężką duszność prowadzącą do oddychania przez jamę ustną. Techniki chirurgicznej ekstrakcji siekaczy lub nacięcia nosa, umożliwiające przywrócenie przepływu powietrza, zostały opisane w innych źródłach (1-9).

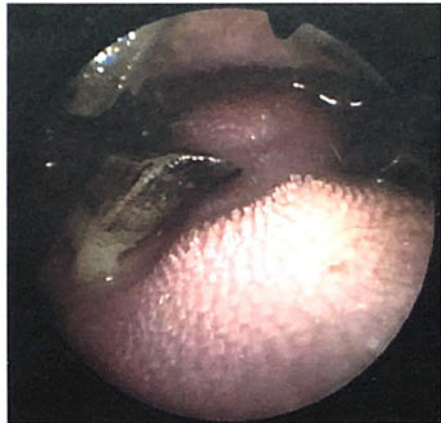
Tabela I. Objawy kliniczne chorób uzębienia

	Świnka morska	Szynszyła	Piesek preriowy	Chomik
Siekacze	Brak wyraźnych objawów lub niewielkie trudności w pobieraniu pokarmu	Brak wyraźnych objawów lub niewielkie trudności w pobieraniu pokarmu, ślinotok, kichanie	Początkowo brak wyraźnych objawów, w ciężkich przypadkach kichanie, duszność, brak łaknienia	Utrata masy ciała, brak łaknienia, ślinotok, obrzęk żuchwy
Zęby policzkowe	Brak łaknienia, utrata masy ciała, ból podczas żucia, ślinotok, obrzęk żuchwy wynikający z owrzodzenia	Brak łaknienia, utrata masy ciała, ból przy żuciu, ślinotok, wyczuwalne tęgą obrzęk wzdłuż brzusznej strony żuchwy	—	Brak łaknienia, utrata masy ciała, ból podczas żucia, obrzęk żuchwy (owrzodzenia)

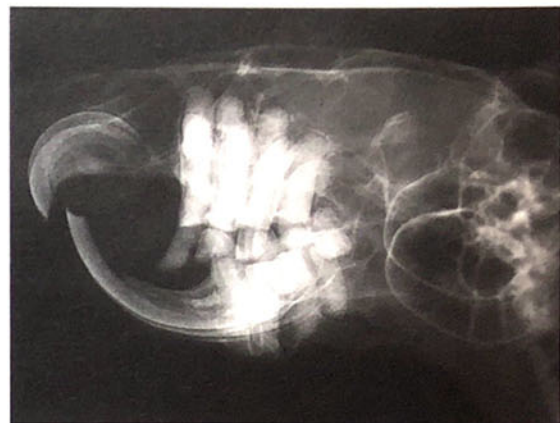
CHOROBY ZĘBÓW POLICZKOWYCH

Ryc. 6. U świnek morskich ze względu na ułożenie płaszczyzny zgryzu zębów policzkowych pod pewnym kątem istnieją predylekcje do nadmiernego wzrostu tych zębów (szczególnie dolnych zębów przedtrzonowych), powodującego ucisk na język.

Ryc. 7. Przy wadach zgryzu na dolnych zębach policzkowych mogą pojawić się ostre krawędzie, ale zazwyczaj nie powodują one urazów języka. Brak łaknienia u świnek morskich jest najczęściej skutkiem bólu wywołanego przez ucisk wydłużonych korzeni zębów na nerwy zębodołowe. Z tego powodu korygowanie i przycinanie zębów bardzo często nie daje oczekiwanych rezultatów.

Ryc. 8. Wady zgryzu zębów policzkowych u szynszyli powodują charakterystyczne zmiany, które różnią się od objawów tej choroby u królików. Niewłaściwe ścieranie się zębów prowadzi zazwyczaj do wydłużania się zarówno koron, jak i wierzchołków zębów policzkowych. Zdjęcie rtg w projekcji skośnej przedstawia silnie wydłużone górne zęby policzkowe. Do wykrywania wydłużania się dolnych zębów policzkowych bardziej przydatne jest zdjęcie rtg w projekcji przednio-tylnej.

Ryc. 9. Wierzchołki zębów policzkowych mogą przekłuwać kość koronową żuchwy, w wyniku czego powstają tęgie obrzęknięcia, znajdujące się nieco bardziej bocznie niż u królików. Zaburzenia zębów policzkowych prowadzą także do wad zgryzu siekaczy.

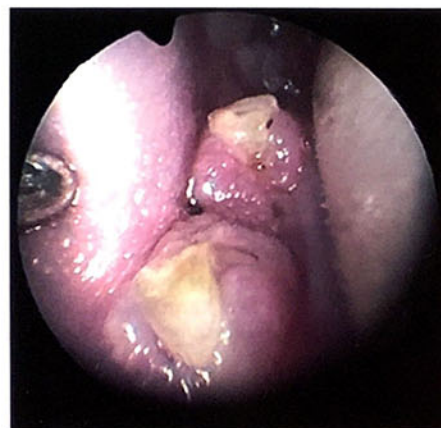
Ryc. 10. Na zębach policzkowych mogą powstawać również ostrogi, ale zazwyczaj nie są one tak ostre jak u królików i rzadko powodują skaleczenie języka.

Ryc. 11. Ze względu na niezwykle trudności w wykrywaniu wczesnych objawów choroby zębów trzonowych u małych domowych gryzoni (np. chomik, gerbil, myszokoczek tłustoogonowy (duprasi), mysz i szczur) zwierzęta te często trafiają do lekarza weterynarii z obrzękami szczęki i(lub) żuchwy, których przyczyną są ropnie. Niekiedy może dochodzić nawet do zaatakowania gałki ocznej. W przypadku występowania jednoznacznych objawów klinicznych w rozpoznaniu różnicowym należy brać pod uwagę także chorobę toreb policzkowych. Konieczne jest chirurgiczne opracowanie rany, ale ekstrakcja zębów trzonowych może być bardzo trudna lub wręcz niemożliwa, co prowadzi do nawrotów ropni. Wydaje się także, że u gryzoni terapia antybiotykowa jest bardziej uzasadniona niż u królików domowych i może skutecznie zlikwidować zakażenie.

Ryc. 12. U tego 18-miesięcznego chomika syryjskiego doszło do złamania drugiego dolnego zęba trzonowego oraz nadżerki w trzecim dolnym zębie trzonowym.

Ryc. 13. U tego czteroletniego szczura pierwszy dolny ząb trzonowy jest złamany, a drugi dolny ząb trzonowy wypadł.

KOREKCJA I EKSTRAKCJA ZĘBÓW

Korygowanie zębów policzkowych

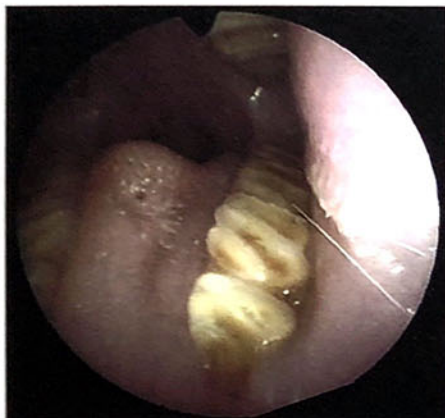
Techniki korygowania zębów policzkowych u gryzoni domowych (np. świnki morskiej, szynszyli i koszatniczki) opierają się na procedurach stosowanych u królików. Mniejsza i węższa jama ustna, szczególnie u świnek morskich, sprawia jednak, że u gryzoni zabiegi te są znacznie trudniejsze. Pacjent, ułożony na rozwieraczu stołowym, jest utrzymywany w znieczuleniu ogólnym izofluranem podawanym przez maskę lub przez rurkę donosową. Z doświadczenia autora wynika, że intubacja dotchawic

za przez jamę ustną znacznie utrudnia wykonanie zabiegu.

Korygowanie wymaga wielkiej dokładności, dlatego wskazane jest stosowanie aparatu firmy Dremel z najmniejszą możliwą końcówką oraz pedałem nożnym do sterowania szybkością napędu (lub profesjonalnego zestawu dentystrycznego). U gryzoni domowych autor preferuje stosowanie wiertarki z końcówką wykonaną z tlenku aluminium lub silikonu zamiast metalu. Użycie miękkiego materiału umożliwia dokładniejsze i delikatniejsze korygowanie zębów oraz, co jest najważniejsze, istotnie

zmniejsza niebezpieczeństwo urazów dziąseł i języka.

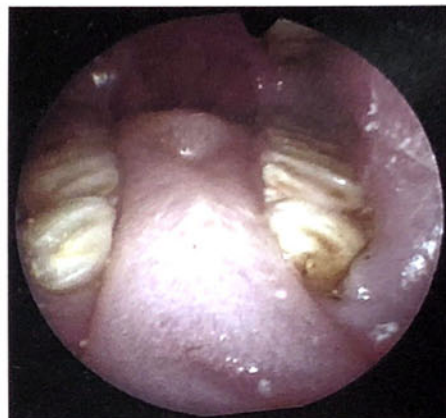
Przed korygowaniem zęby należy zwilżyć roztworem fizjologicznym, co ogranicza ryzyko urazów termicznych oraz wytwarzania „pyłu zębowego”. Przed zabiegiem wskazane jest także odsunięcie języka i zabezpieczenie go szpatułką. Należy starać się skorygować cztery zęby policzkowe do tego samego poziomu, aby przywrócić normalną płaszczyznę zgryzu. Podczas zabiegu zęby trzeba często przemywać roztworem fizjologicznym, a pył zębowy usuwać przy użyciu bawełnianych gazików.

Ryc. 14. Nieregularna płaszczyzna zgryzu zębów policzkowych korygowana u szynszyli.

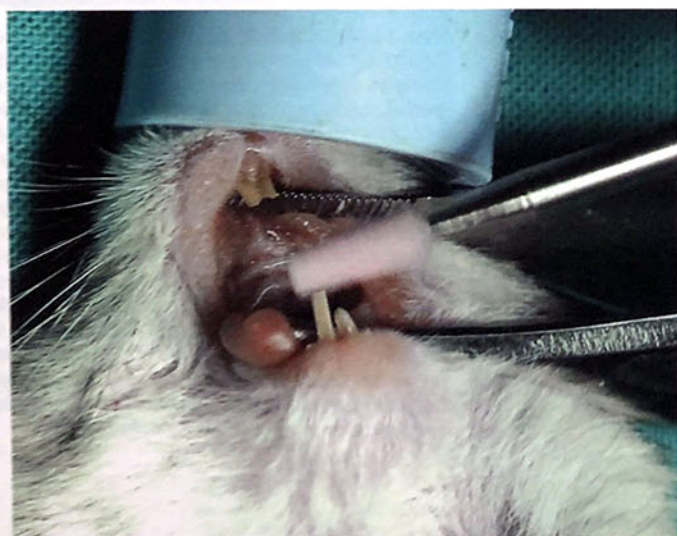

Ryc. 15. Do korekcji pierwszego i drugiego lewego zęba policzkowego u zwierzęcia z ryc. 15 zastosowano wiertło wysokoobrotowe. Biała substancja to pył ze spiłowanych zębów. Dla lepszego przedstawienia miejsca zabiegu usunięto szpatułkę, która zabezpieczała język.

Ryc. 16. W wyniku korekcji lewa płaszczyzna zgryzu u szynszyli z ryc. 15 została zmniejszona do 2 mm i nadano jej prawidłowy kształt.

Korekcja i ekstrakcja siekaczy

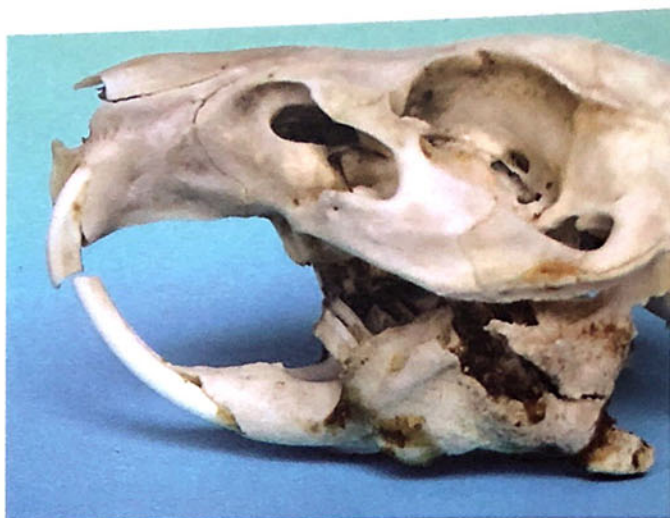

Ryc. 17. U gryzoni wady zgryzu siekaczy można, podobnie jak u królików, leczyć przez korekcję lub ekstrakcję. Korekcję, jak pokazano to u tego chomika dzungarskiego, można łatwo wykonać przy użyciu wiertarki stomatologicznej. Dolne siekacze u małych gryzoni i świnek morskich mają większą ruchomość niż u królików i szynszyli, dlatego należy zwrócić specjalną uwagę na uniknięcie złamania lub rozdzielenia kości żuchwy.

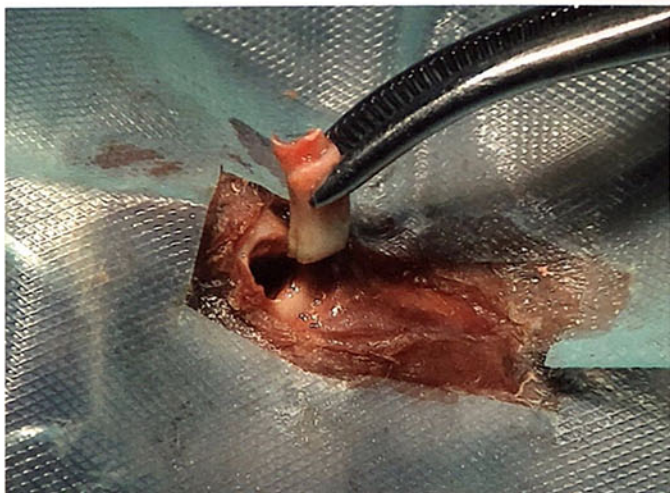
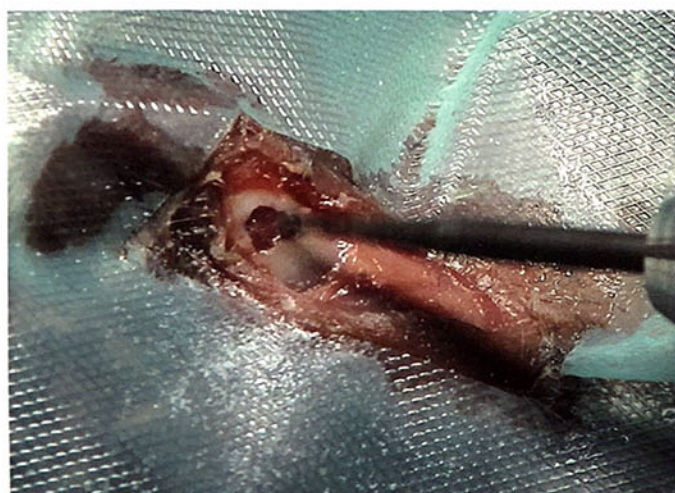

Ryc. 18. Chomiki syryjskie mogą całkiem dobrze funkcjonować po usunięciu siekaczy, podobnie jak u zwierzęcia przedstawionego na tym zdjęciu. Przez kilka dni po zabiegu wskazane jest karmienie przez zgłębnik, konieczna jest także zmiana diety (mniej ziarna i więcej warzyw).

Ekstrakcja zębów policzkowych

Ryc. 19 a, b. Wady zgryzu i obwodowe zakażenie zębów policzkowych spotykane są u gryzoni znacznie rzadziej niż u domowych królików, ale mogą prowadzić do ciężkiego owrzodzenia (a) i zapalenia szpiku żuchwy (b), tak jak to miało miejsce u tej świnki morskiej. Ekstrakcja zaatakowanych zębów przy podejściu wewnętrznym może być bardzo trudna ze względu na wąską jamę ustną. Częstym powikłaniem jest złamanie zęba lub nawet żuchwy.

Ryc. 20 a, b. Podejście wewnątrzustne przy ekstrakcji zębów jest u gryzoni bardzo trudne ze względu na niewielkie rozmiary jamy ustnej, dlatego ekstrakcje można wykonywać z podejścia zewnętrznego. Widoczna szynszyła znajduje się w pozycji leżącej na grzbiecie, a nacięcie skóry wykonano nad częścią żuchwy, w której znajduje się przeznaczony do usunięcia ząb. Tkanki miękkie należy rozciąć do brzusznej powierzchni żuchwy. Następnie dookoła wierzchołka zęba należy nawiercić cienką blaszkę żuchwy i podważyć ząb przy zastosowaniu igły jako podważki stomatologicznej. Po przerwaniu więzadeł zębodołowych ząb usuwany jest z miejsca, w którym nacięto kość.

Piśmiennictwo dostępne w redakcji.

Tłumaczenie: dr n. wet. Michał Jank

Artykuł opublikowany dzięki uprzejmości redakcji Exotic DVM, vol. 5.3, str. 21

Zapraszają na spotkania poświęcone rozpoznawaniu i leczeniu cukrzycy u psów i kotów.

Głównym wykładowcą będzie Profesor Roman Lechowski.

W najbliższym czasie spotkania odbędą się w następujących miastach:

Poznań	8 października	– sobota godz. 14
Warszawa	26 listopada	– sobota godz. 14
Olsztyn	3 grudnia	– sobota godz. 14

Zainteresowanych prosimy o kontakt:

Karolina Grabowska (Royal Canin) tel.: 0 696 493 523, e-mail: kgrabowska@royal-canin.pl

Agnieszka Jackowska (Intervet) tel.: 0 601 22 48 25, e-mail: agnieszka.jackowska@intervet.com.pl

Wydawnictwo SIMA WLW

Wydawnictwo SIMA WLW specjalizuje się w publikowaniu książek z zakresu hodowli, użytkowania i leczenia zwierząt – psów, kotów, koni, świń, bydła, królików, małych gryzoni oraz gadów. Książki te przeznaczone są dla praktykujących lekarzy weterynarii, studentów weterynarii, hodowców, trenerów koni.

KONTAKT:

SIMA WLW, skr. poczt. 18,
U.P. Warszawa 78,
ul. Belgradzka 42, 02-793 Warszawa

TELEFON, FAX:

(022) 649 05 64, (022) 610 46 91,
tel. kom. 0 602 243 950
e-mail: poczta@simawlw.com.pl